

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Pasztor Mihály*

Cím: *Görögök a Harmincad uccában*

Forrás: *Magyar Szó*

Bp

(Hely)

1927. 10. 29.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

728.3

Hely

gr. Teleki Pál újság (Harmincad uccában)

Idő

'1927'

Személy

Görögök a Harmincad uccában

Irtá: PÁSZTOR MIHÁLY

A Harmincad ucca és a József tér sarkán van egy régimódi, világosbarnára festett, kétemeletes ház. Az egyik frontja a Gerbeaud-palotára néz; a harmincaduccai frontja pedig egy sárga, három emeletes, kissé vedlett sarokházzal kokettál. Ez a világosbarnára festett ház: gróf Teleki Pál háza. Az az érdekessége, hogy több, mint százestendő és rövidesen lebontják. Szóval megint kevesebb lesz azoknak a pesti házaknak a száma, amelyek a régmúlt idők-ből itt maradtak hírmondónak. Ez a ház még érezte a száz év előtti devalváció hatását és erőben, egészségben, egyállító helyében megérte a korona halálát és a pengő megszületését. Ez a ház előkelő palota volt már a „Schein Forint” idejében is és végigélte a március 15-ét, a negyvennyolcas szabadságharcot és a Bach-korszakot. Ott állott azokban a nevezetes időkben is, ahol most áll, amikor a pengő forintból osztrák értékű forint lett. Már ágált akkor, amikor Wekerle megcsinálta az ezüstkoronát. Végigszemlélte a világháborút; látta elsorvadni a papirkoronát és úgy látszik, csak arra várt, míg az új pénz megszületik. Most aztán, mint aki jól végezte dolgát, elmegy ő is a többi öreg után.

A Gerbeaud-palota helyén valamikor, hatvanhét esztendővel ezelőtt egy csúnya roz-zant barna ház állott: a harmincad-hivatal. Ezzel a csúnya házzal nézett farkasszemet időtlen idők óta ez a kétemeletes sarok-palota, amelyet most grófi gazdája le akar bontatni. A Vörösmarty teret akkoriban még Theatrum piacnak hívták, mert a Haas-palota helyén a híres német színház állott, amely 1847-ben égett le. A német színházzal szemközt állottak a meggazdago-dott pesti görögök kisebb-nagyobb palotái.

Teleki Pál palotáját is görög ember építette: Muráthy Panajott. Ez a Macedóniából ide-szakadt cincár bankár volt a dédapja Te-leki Pál grófnak.

A görögök valamikor nagy szerepet ját-szottak Pest kereskedelmi életében. Nem voltak sokan, de valamennyi virgonc eszű, élelmes és tehetséges ember volt. S miköz-ben lassacskán nőtt az ipar és nőtt a keres-kelem, amint híresedtek és gyarapodtak a pesti országos vásárok: azon mód gyara-podtak, tollasodtak a pesti görögök is. Ki ezzel, ki azzal üzérkedett: a Lykák bőrben csináltak nagy üzletet; a Sacelláryak papír-ban; Harisék vászonnal kereskedtek; Stináék dohánnyal. Az öreg Muráthy Panajott pénz-zel kereskedett. Interesse adott ki kölcsönt és mivel száz esztendővel ezelőtt a hitelüzlet kockázatosabb volt mint ma, tehát az érdeke-be belekalkulálta a kockázatot is. Kül-önben pénzüzetekkel nemcsak Muráthy foglalkozott; foglalkozott vele a többi is és

a bankárkodásban legnagyobb konkurensé-p Lyka Dömötör volt, a nagy bőrkeres-kező, akinek a palotája a Harmincad ucca másik sarkán állott, szemben a Muráthy Panajottéval. Akkoriban olyan idők jár-tak Pesten, hogy mindenkinek kevesebb volt a pénze, mint amennyire szüksége lett volna. Szóval nem volt rossz üzlet a bankár-kező. Ebédután aztán a Váci uccába, a Korona-kávéházba sétáltak el a görög urak egy-egy csésze feketére és hosszú szárú csibukszó mellett beszéltek meg a napi ese-ményeket.

Éppen hetven esztendővel ezelőtt halt meg az öreg Panajott. Palotáját és minden gaz-dagságát a fiára, Konstantinra hagyta, aki-nek a nagy vagyona, gazdagsága között a legnagyobb kincse mégis gyönyörű négy szép lánya volt: Zsófi, Katalin, Ilona és Irén. A három idősebbet görög emberhez adta férjhez Murát Konstantin. Zsófi kis-asszonyt Vrányi Sándor vette el; Katalint Curty Sándor; Ilonát Economo János; a legfiatalabba, a legszebbe, Irénkébe gró Teleki Géza lett szerelmes. Gróf Telek Géza a katolikus Telekiek közül való. Poé-tikus lelkű ember, aki fiatal korában verse-keket is írt, később pedig novelláírással foly-tatta. A Magyar Történelmi Társulat nagyon megbecsülte és megválasztotta elnökévé. Mivel ilyen poétalelkű ember volt Teleki Géza, szemet vetett rá az öreg Tisza Kál-mán is, és bevette a kabinetjébe; megtette belügyminiszternek. Természetesen Teleki Géza jóval előbb volt szerelmes, mint bel-

ügyminiszter. Egy napon aztán mikor a szépséges Muráthy Irénkével rendre meg-beszélték a megbeszélni valót: Géza gróf szalonkabátba vágta magát és annak rendje-módja szerint megkérte a lányt Muráthy Konstantintól. A mendemonda szerint Mu-ráthy Konstantint nagyon meglepte, hogy Géza gróf feleségül kéri a lányát és félig gyanakodva, félig tréfásan odaszólt a sze-relmes fiatalembernek:

— Mondja, gróf úr, mennyi a maga adós-sága?!

Teleki Géza elvörösödött.

— Nem értem ezt a kérdést, Muráthy úr. Én a lányát akarom elvenni, nem a pénzét! — mondta nagyon határozott hangon és már meg is fordult, hogy faképnél hagyja a bankárt. Úgy futott utána a szép Irén kis-asszony, hogy visszahívja.

— Jöjjön vissza, Géza, a papa beleegye-zik! — mondta neki a leány.

Így lett Muráthy Irénkéből és gróf Teleki Gézából egy pár.

Azóta multak az idők és ma már Muráthy Panajott dédunokája; gróf Teleki Pál a háziúr a harmincaduccai palotában. De nemcsak az ősi Muráthy-palota az övé, ha-nem a szomszédos harmincaduccai házat is megvette, hogy aztán egy nagy, hatalmas sarokbérházat építtessen a jövő tavasszal a két ház helyére. A rohanó régi időkkel pe-dig elmúlik a két öreg ház is, mely annyi mindenféle dolgot látott maga körül száz-estendő óta.